

0

Demografska revitalizacija je nužnost i pitanje opstanka

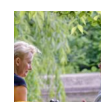
Objavio DemosMedia u 22. kolovoza 2023. Tagovi Kategorija

FOTO: PIXABAY

S obzirom da kroz EU politike Hrvatska nastavlja svoj put razvoja i konkurentnosti na "tri piste" – zelena tranzicija, digitalna transformacija i demografska revitalizacija, dotaknut ćemo se i teme demografskog starenja i nužnosti demografske revitalizacije, kao strateškog pitanja Hrvatske. Radi se, uistinu o kompleksnom pitanju i širokom rasponu područja koja, ne samo da utječu na starije i umirovljene osobe, već traže ozbiljna i dugoročna rješenja, prije svega zbog poražavajuće depopulacije u jugoistočnoj Europi, kao posljedice potrebe za radnom snagom u razvijenim europskim zemljama. Stvarnost masovnog iseljavanja iz Hrvatske, posebno mladih te motive iseljavanja koji leže i u nezadovoljstvu uređenjem zemlje, što potvrđuju i neka istraživanja, službena politika teško priznaje. Ovakvu paradigmu treba mijenjati, prije svega zbog negativne demografske slike, a samu kritiku treba usvojiti kao konstruktivnu jer, uistinu nije potrebno da se realna prosudba sukobljava sa subjektivnošću koja onemogućava postojanje i druge točke gledišta ili nije na tragu diskurzivnog.

Unatoč globalnoj potrebi razumijevanja višedimenzionalne situacije starenja u određenim zemljama i određenim kontekstima te samom riziku za ekonomsku stabilnost država, demografska revitalizacija u Hrvatskoj mora postati imperativ za koji je, prije svega potrebna politička volja i političko jedinstvo jer se, bez ikakve upotrebe hiperbole radi o opstanku. Da bi opstali, rješenja se moraju tražiti u uskoj suradnji s demografima, vođenju znanstvenim zakonitostima i svako političko relativiziranje njihove uloge ili pokazivanje nezainteresiranosti nije dobar put. Kod rješavanja trebalo bi uvijek imati i na umu, a kao osnovu za izlazak iz uobičajenog okvira političkog djelovanja i poticanja volje da smo svi samo ljudi koji se nadaju ostarjeti i zašto onda taj osobni interes ne pretočiti u učinkovitu javnu politiku. Kao

[DM RADIO](#)[NAJNOVIJE](#)[Aktualno Lifestyle](#)[Zanimljivosti](#)

Misli im odlutaju: Ovi horoskopski znakovi vole pričati, ali ne slušaju druge dok govore

26. KOLOVOZA 2023.

[Aktualno Hrvatska](#)[Politika Vijesti](#)

Tomaševićev porezni udar na

što bi trebalo imati i na umu da je diskriminacija po dobi neprihvatljiva, između ostalog i zbog sve veće potrebe uključivanja starijih u radne procese i da taj sveprisutan ageizam ugrađen u naše kulture, institucije i politike sprječava da prepoznamo štetne učinke diskriminacije. Da se te diskriminacije temelje na spolu ili rasi, smatrali bismo ih neprihvatljivima. Zašto su onda dopuštene na temelju starosti?

Starenje stanovništva fenomen je koji pogađa gotovo sve razvijene zemlje svijeta, pri čemu i broj starijih ljudi raste diljem svijeta pa se tako do 2050. predviđa da će se na globalnoj razini populacija u dobi od 60 godina udvostručiti te dosegnuti rekordne 2 milijarde, a na razini EU oko 150 milijuna stanovnika. Ovakva predviđanja zabrinjavajuća su, ali prema trendu kojem svjedočimo nisu iznenađujuća, zbog dugoročnog pada stope nataliteta i produljenja životnog vijeka. Međutim, odražavajući projekcije relativno stabilnih stopa nataliteta i kontinuiranog starenja stanovništva, usporavanje rasta svjetskog stanovništva se već događa. Ovakva transformacija, vjerojatno će imati značajan utjecaj na većinu aspekata društva i gospodarstva, uključujući stanovanje, zdravstvenu skrb i socijalnu zaštitu, tržište rada, potražnju za dobrima i uslugama, makroekonomsku i fiskalnu održivost, obiteljske strukture i skrb za starije osobe. Govorimo o vrućim temama o kojima se raspravlja u razvijenim zemljama, dok dvije trećine starijih osoba zapravo živi u zemljama u razvoju gdje je izazov pružanja sigurnosti prihoda i skrbi za starije i više nego zabrinjavajući.

Sve manje radno sposobnog stanovništva za posljedicu ima sve veće mirovinske i zdravstvene troškove. Jedna od mjera poduzetih u mnogim zemljama kako bi mirovinski sustavi bili održiviji je poticanje duljeg radnog vijeka izjednačavanjem i postupnim povećanjem zakonskih dobnih granica za žene i muškarce. Stope sudjelovanja na tržištu rada među starijim osobama povećale su se od uvođenja ovih reformi. U Hrvatskoj je odrađena većina preporuka EU pa je tako dob za umirovljenje produljena na 67 godina, ali s prijelaznim razdobljem do 2030. Je li to dugoročno pametna odluka, kao i odluka o modelu II mirovinskog stupa koji EU nikako ne preporučuje, vrijeme će pokazati. Bez obzira što se životni vijek produlje, što se pokazuje potreba duljeg rada „zaboravlja“ se činjenica da čovjek nakon 60-te, neki i ranije ne mogu više pružiti potreban radni kapacitet, da mu se prioriteta u životu mijenjaju, da češće obolijeva, što opet ide na teret mirovinskog sustava, tako da je pitanje koliko je ovaj model učinkovit. I sami povijesni dokazi sugeriraju odnos između dobi i produktivnosti. Naime, produktivnost se prvo povećava kad osoba uđe u radnu snagu, stabilizira se, a zatim pada prema kraju radnog života. U kontekstu navedenog, bilo poželjno razmišljati o uvođenju nekog oblika fleksibilnog radnog vremena, poput skraćenog u kojem bi stariji prije odlaska u mirovinu svoje iskustvo prenosili na mlade te naći modus dohotka koji bi zadovoljavao životne potrebe i jednih i drugih.

Ni Hrvatska nije pošteđena demografskog starenja, i zapravo su odrednice identične onima u razvijenim zemljama Europe i svijeta. No, depopulacija koju Hrvatska bilježi zabrinjavajuća je i Hrvatska ulazi u red najstarijih populacija u svijetu, s tendencijom daljnjeg starenja. Najnoviji popisni podaci iz 2021. godine poražavajući su i potvrđuju podizanje prosječne starosti hrvatske domicilne populacije gotovo do 50 godina.

Iseljavanje stanovništva znači i pad nataliteta. Pad nataliteta znači smanjenje radne snage, i to je čista logika koja govori da iseljavanje stanovništva, posebno mladih treba zaustaviti jer se radi oko 400 tisuća osoba koje su napustile Hrvatsku i kako procjenjuju demografi gubitka oko 300 milijardi eura uloženog. Ono što treba zabrinuti politiku su razlozi iseljavanja koji se, naravno mogu vezati za slobodno tržište rada, no korijen problema iseljavanja, ipak leži u nezadovoljstvu neadekvatnim funkcioniranjem sustava, nerazumnom upravljanju problemom prezađenosti pojedinca i obitelji o kojem se vrlo malo govori i zbog čega se iseljava u potrazi za poslom ili bolje plaćenim poslom, kako bi izašli iz ovog začaranog kruga. Ukoliko nadležni ne prihvate ovu temeljnu istinu, ukoliko se ozbiljno ne uhvate u koštac s ovim problemom, osmišljavanjem učinkovite natalitetne politike, politike zadržavanja mladih, posebno visokobrazovanih, povećanja stope zaposlenosti, činjenice da gospodarski razvoj ovisi o veličini radno sposobnog stanovništva, da iseljavanje i smanje broja stanovnika znači i smanjenje tržišta rada, Hrvatska će doći u još nepovoljniju demografsku situaciju. Vlast je itekako svjesna ovog problema jer u Nacionalnoj razvojnoj strategiji do 2030. navodi kako je dostupnost rada posljednjih godina postala ograničavajući

FACEBOOK

NAŠ YOUTUBE
KANAL

KOLUMNNE

Aktualno Kolumne

**Bez vladavine
prava i zaštite
od pretjerane
moći nema ni
promicanja
europskog
načina života ni
europskog
identiteta**

26. KOLOVOZA 2023.

Aktualno Kolumne

**Je li došlo
vrijeme za
socijalnu**

faktor rasta gospodarstva, prije svega zbog nepovoljnih demografskih kretanja, vala iseljavanja i jedne od najnižih stopa radne aktivnosti u Europi.

Tu je i pitanje unutarnje migracije koja utječe na neravnomjeran regionalni razvoj, što zasigurno predstavlja demografski izazov na koji Hrvatska za sada nema odgovor, posebno uzimajući u obzir da se do 2030. godine predviđa da će veliki broj ruralnih područja ostati bez stanovnika. Ako se nastavi iseljavanje, negativan populacijski trend i ako budemo i dalje bilježili pad nataliteta, dobno spolna struktura bit će još više narušena. To znači da je, itekako realno da brojnost starog stanovništva premaši broj mladog stanovništva, što će posljedično dovesti do znatnog opterećenja sustava zdravstva i skrbi te nametnuti potrebu razmatranja načina financiranja veće javne potrošnje, povezane sa starenjem stanovništva. Premještanje stanovništva s ruralnih na urbana područja, što se dogodilo u velikom opsegu i u Hrvatskoj ostavilo je traga i vremenom napravilo velike razlike u regionalnom razvoju te je i više nego nužna demografska revitalizacija takvih područja kao osnove za društveno–ekonomski razvoj.

Iako se zadnjih godina potiču brojne demografske mjere i vrše ulaganja znatnih financijskih sredstava, iako Vlada poduzima mjere prema mladima, obiteljima i drugim društvenim i gospodarskim akterima, od obrazovanja i stipendiranja, ekonomskog osamostaljivanja, pronalaska prvog posla, promicanja zapošljavanja na neodređeno vrijeme, poticanja rješavanja stambenog pitanja za mlade, povećanja plaća, do mjera za jačanje obitelji kroz populacijsku, poreznu, socijalnu, stambenu i druge sektorske politike te najavljuje dodatne reforme, uz izazove klimatskih promjena, energetske održivosti, jačanja, borbe protiv korupcije, podršku najpotrebnijima, dosadašnje mjere nisu donijele potrebne rezultate.

Gdje je onda rješenje?

Prije svega u političkoj volji i istinskom političkom konsenzusu, kao polaznoj točki, a potom u izradi ozbiljne Strategije demografske revitalizacije koja neće predstavljati samo formu, već sadržaj koji treba ostvariti. Usko povezivanje sa demografima je nužnost, kao što je nužnost planiranje stanovništva radi budućnosti Hrvatske.

Ako se nastavi iseljavanje, negativan populacijski trend i ako budemo i dalje bilježili pad nataliteta, dobno spolna struktura bit će još više narušena. To znači da je, itekako realno da brojnost starog stanovništva premaši broj mladog stanovništva, što će posljedično dovesti do znatnog opterećenja sustava zdravstva i skrbi te nametnuti potrebu razmatranja načina financiranja veće javne potrošnje, povezane sa starenjem stanovništva. Natalitetna politika mora ženu, napokon staviti u prvi plan, prije svega u smislu usklađivanja privatnog i poslovnog života. Lokalne zajednice, u osnovi imaju ključnu ulogu jer su u izravnom kontaktu s građanima te su zadužene za njihove infrastrukturne potrebe. Iste moraju još više biti podrška roditeljima s djecom. Od čuvanja djece prilagođenog potrebama roditelja, osiguravanja doručka i obroka djeci kroz obrazovni sustav, osiguravanja školskog prijevoza, brige za djecu nakon škole i tijekom školskih praznika, posebno uzimajući u obzir činjenicu da se radni vijek produlje i da će „servis“ baka i djedova biti sve nedostupniji.

Potrebno je i postaviti pitanje treba li se Europa pa tako i Hrvatska vratiti klasičnom populacijskom planiranju radne snage. Ako pitate struku, ista će reći kako se radi o nužnosti. I sama logika nalaže da brojnost stanovništva mora rasti da bi se stara radna snaga mogla zamijeniti novom radnom snagom. Međutim, u Hrvatskoj se problem javlja već u prvoj dobnoj skupini koja bi u bliskoj budućnosti trebala postati radno sposobna i pokrivati troškove sve većeg broja umirovljenika. Donošenje mjera poput zapošljavanja stranaca iz trećih zemalja nije dugoročno rješenje, imajući u vidu opustošenost područja i država jugoistočne Europe pa tako i Hrvatske zbog odlaska u razvijenije europske zemlje te integriranje radnih imigranata koje, kako procjenjuju demografi nije funkcionalno, a sredstva izdvojena iz proračuna za uključivanje imigranata veća su od stvarne zarade korporacija na jeftinoj radnoj snazi. (S. Šterc)

Zbog važnosti demografske revitalizacije treba se znatno intenzivnije povezivati i sa hrvatskom dijasporom, ne u smislu masovnijeg povratka koji je nemoguć, zbog stvarnosti koja govori o petoj i šestoj generaciji potomaka iseljenika koji su se asimilirali i koji na neki način „nestaju“, iako se još mnogi identificiraju Hrvatima i žele suradnju, već u smislu razvoja

kvalitetne mreže političkih i ekonomskih odnosa koji će biti trajni i na kojima će se graditi budućnost. Treba imati u vidu da je Hrvatska malo i otvoreno gospodarstvo koje nema utjecaj na globalne promjene i globalno tržište pa se postavlja logično pitanje, zašto snažnije ne ojačati svoje kapacitete i mogućnosti uključivanjem dijaspore koja je sposobna iskazati otpornost globalizaciji, u smislu znanja i vještina, tehnologije pa i u smislu identiteta koji temeljen na matičnoj zemlji i zemlji prebivališta. Osim svoje dobro poznate uloge pošiljatelja novčanih doznaka koje u Hrvatskoj imaju veći utjecaj na makroekonomsku sliku od izravnih stranih ulaganja, dijaspora može znatno promicati trgovinu, poticati poduzetništvo, izravna strana ulaganja kojima bi se otvorio pristup najmodernijim tehnologijama, povećala proizvodnja i zaposlenost, sposobnost da se izdrži konkurencija te opstane na tržištu. Za tako nešto, potrebno je promijeniti samu paradigmu odnosa državne politike prema istoj, odnosno redefinirati odnos koji će, prije svega stvoriti povjerenje, vjerodostojnost i transparentnost službene politike. Službena politika svjesna je svih navedenih potreba jer I Vijeće europske parlamentarne skupštine koje je 2015. godine usvojilo Rezoluciju 2043 (Democratic participation for migrant diasporas) vjeruje da vlade, kako u zemljama prijma, tako i u zemljama podrijetla, moraju igrati ključnu ulogu u uključivanju dijaspore u politike donošenja odluka, razvijanju suradnje između vladinih institucija i formuliranju preporuka o izradi programa usmjerenih na dijasporu kako bi se osigurao ekonomski, društveni i kulturni razvoj.

Zaključno, bez snažne političke volje i njene moći koja daje smisao političkom, kao zajedničkom teško će se realizirati demografska revitalizacija. Svako nerazumijevanje nije dobro, kao i što izostanak razmišljanja, kao stalne potrage za odgovorima što napraviti, kako dalje i kako stvoriti i iskoristiti razne modalitete demografske politike, nije mudro.

Ono čega službena politika treba biti svjesna je činjenica da gospodarski razvoj ima svoje demografske okvire i socio-gospodarske posljedice, i da će morati tražiti žurne odgovore na izazove koje donosi starenje društva. Dakle, da bi se razumjelo globalno gospodarstvo, treba razumjeti demografske promjene i izazove.

Starenje stanovništva, iseljavanje, migracija je stvarnost i mnoge će zemlje i dalje iskušavati izravno smanjenje stanovništva zajedno sa smanjenim udjelom radne dobi. Te zemlje moraju cementirati gospodarske dobitke jačanjem produktivnosti, poduzimajući korake za povećanje sudjelovanja radne snage te usvojiti fiskalno održive sustave potpore starosti. Tako i Hrvatska koja još ima ljudskog kapitala za popraviti ovakvu sliku.

Piše: Snježana Nemec/Demos media

OVAJ PROJEKT FINANCIRAN JE SREDSTVIMA ZA POTICANJE NOVINARSKO IZVRSNOSTI AGENCIJE ZA ELEKTRONIČKE MEDIJE

 Facebook

 Tweet

DemosMedia

Slični članci

FOTO:
SCREENSHOT/YT

Tomaševićev porezni udar na iznajmljivače : "Želimo da stanovi idu u dugi najam"

Opširnije

26. kolovoza 2023.

FOTO: KGK/FB

Je li Kolindi ugrožen život? Ni jedan političar nije ovako čuvan, ne odvajaju se od nje 24 sata. Sve proglašeno tajnom

Opširnije

26. kolovoza 2023.

FOTO: INSTAGRAM

Mnogi još nisu prežalili odlazak jedne od najljepših Hrvatica s malih ekrana, a sada je počastila pogledom na svoje tijelo bez mane!

Opširnije

KATEGORIJE

Umjetnost

Podcast studio

Zaželi

Nekategorizirano

Općine

Kolumne

Županija

Udruge građana

Obrazovanje

Gradovi

PRATITE

NAS

NEWSLETTER

Za naše novosti pretplatite se na naš newsletter. Možete se odjaviti u bilo kojem trenutku.

Ovdje upišite Vašu email adresu

Pročitao sam i slažem se s uvjetima i odredbama

Pretplatite se

Impresum

Kontakt

O nama

Uvjeti korištenja

Prodaja i marketing

Redakcija

Pravila privatnosti